

ORGANISERING AV FAGMILJØENE INNEN SOSIALFAG VED UiT NORGES ARKTISKE UNIVERSITET

Rapport fra eksternt ekspertutvalg august 2016

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag.....	3
2	Innledning.....	5
3	Tolkning av mandat.....	5
4	Situasjonsanalyse – muligheter og utfordringer for sosialfagene.....	7
4.1	UiTs strategi, nasjonale og regionale interesser	7
4.1.1	UiTs strategi	7
4.1.2	Eksterne behov og forventninger.....	7
4.2	Regionale særtrekk	9
4.3	Sosialfagene ved UiT	10
4.3.1	Utdanning	11
4.3.2	Forskning og utvikling	12
4.3.3	Kompetansenivå, alderssammensetning, rekruttering	12
4.3.4	Tilgrensende fagmiljø ved andre fakultet ved UiT.....	13
4.4	Konklusjon situasjonsanalyse.....	16
5	Faglig profil og styrking.....	16
6	Alternative modeller for organisering	18
6.1	Ett institutt	18
6.2	Fakultetsnivået.....	19
7	Tilråding	20

1 Sammenheng

Etter fusjonen 1. januar 2016 med Høgskolene i Narvik og Harstad har UiT et sosialfaglig miljø fordelt på tre fakultet. Universitetsstyret vedtok høsten 2015 å oppnevne et eksternt ekspertutvalg som skulle se på hvordan sosialfagene best kunne organiseres for å nå mål om faglig styrke og videre utvikling. Utvalget ble oppnevnt mars 2016.

Det er fire enheter som til sammen utgjør det sosialfaglige miljøet ved UiT: Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBSA), Avdeling for vernepleie (AV), Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKB), og Etter- og videreutdanning innen helse- og sosialfag i Narvik. Med rundt 135 medarbeidere er dette et av de største sosialfaglige miljøene nasjonalt.

Den foreliggende analysen tar utgangspunkt i UiTs strategi «Drivkraft i nord» og nasjonale og regionale forventninger og muligheter. Deretter følger en vurdering av situasjonen innen de sosialfaglige miljøene ved UiT for å identifisere områder for utvikling og gi råd i spørsmålet om organisering.

Utvalget har brukt materiale fra [Database for statistikk om høyere utdanning \(DBH\)](#) samt dokumenter som nasjonalt har tatt for seg utvikling og samhandling i utdanning og helse- og sosialfagfeltet. De tre store sosialfaglige enhetene ved UiT (IBSA, AV, RKB) ble utfordret til kort å presentere sine respektive faglige ståsted og profiler. Dette, sammen med data om øvrige fagmiljø ved UiT utgjør i hovedsak utredningens faktagrunnlag.

Gjennomgangen av UiTs strategi og eksterne interesser viser at det er behov for og forventning om økt kompetanse, praksisnær FoU, forskningsbasert utdanning, robuste fagmiljø, tverrfaglighet, samarbeid med tjenestene om utdanning og forskning, og regional og internasjonal orientering. Også noen særtrekk ved regionen (kommunestørrelse og avstander, risiko for marginalisering, det samiske innslaget) tilsier en satsing på sosialfagene ved UiT, med brede bachelorutdanninger, muligheter for spesialisering på masternivå/etter- og videreutdanning, og relevant forskning. Regionale aktører ønsker å samarbeide om forsknings- og utviklingsarbeid, herunder kunnskap om effekter av tiltak, utvikling av profesjonsutøvelse og kulturkunnskap, det siste særlig med vekt på samisk kultur og samfunn. Dette gir muligheter for spennende og nyskapende forskning. Relativt små kommuner tilsier behov for kompetanse på bachelornivå, mens det også er behov for mer spesialisert kompetanse som kan dekke hele regionen.

Sosialfagene ved UiT er i dag fordelt på tre fakultet og har begrenset samarbeid. Det er også relativt begrenset samarbeid med andre enheter ved UiT, noe som kan skyldes sammenslåinger av institusjonene i nær fortid. Det er god kontakt og utbredt samarbeid med regionen om utdanningstilbud og FoU-prosjekter. Studiene har god rekruttering og gjennomstrømming, særlig gjelder det bachelorstudiene. Mastergradutdanningene er relativt nye (2013 og 2014) og det er derfor vanskelig å gi en fullgod vurdering. Det er ikke egen ph.d.-utdanning innenfor sosialfag. Forskningsproduksjonen ved utdanningsinstituttene ligger en del lavere enn nasjonalt ledende miljøer innen fagfeltet, mens kompetansesenteret RKB plasserer seg på et høyere nivå. Dette er ikke uventet og er et bilde man kan gjenkjenne fra mindre høyskoler i Norge. Et viktig punkt er kompetansesammensetning og rekruttering. Det er jevnt over en høy andel med førstestillingskompetanse, men få på professornivå, noe som kan være et problem for drift av master- og ph.d.-studier (NOKUT krever for eksempel 10% professorkompetanse for drift av mastergrader). Det vil være behov for rekruttering i årene framover, selv om aldersfordelingen i personalet er relativt jevn.

Det er således på den ene side forventninger og muligheter som krever et faglig sterkt sosialfagmiljø ved UiT, og på den andre side er det spesielt for utdanningsenhetene (IBSA, AV) et behov for å ruste opp kompetanseprofil og forskningsaktivitet samt utdanning på master-, etter- og videreutdannings- og ph.d.-nivå. For utdanningsinstituttene bør det være et mål å komme relativt raskt opp på minst 0,5-0,6

publiseringspoeng pr. UFF¹-årsverk pr. år. Omgivelsenes ønsker og ambisjonene om faglig styrking tilsier også en økt koordinering av UiTs tilbud både med hensyn til samarbeid internt, med andre relevante fagfelt ved UiT og eksternt.

Vi tilrår at miljøet samles til ett institutt som et første virkemiddel. Dette gir koordinerings- og samarbeidsmuligheter og trolig også økte sjanser når det gjelder rekruttering og ekstern finansiering. Utfordringer vil være geografisk spredning, at det er noe ulike oppdrag enhetene imellom og at enhetene i dag knytter an til noe ulike faglige hovedretninger (helse vs. samfunnsfag/humaniora). Utvalget mener likevel at en organisatorisk samling bør skje. Alternativet vil være at sosialfagene ved UiT sokner til ulike fakultet og at den sosialfaglige utviklingen går glipp av koordinerings- og samarbeidsmuligheter, noe som igjen vil ha betydning for faglig nivå og evne til å understøtte regionale behov.

Under forutsetning av at fagmiljøene samles i ett institutt, tilrår også at dette legges under Det helsevitenskapelige fakultet, som i så fall bør endre navn til Det helse- og sosialvitenskapelige fakultet. Her er det et poeng at RKBU og Avdeling for vernepleie allerede vektlegger det å bygge bro mellom helse- og sosialfag; de har dette som del av sin faglige kjerne. Videre har sosialfagene gjennom sin sterke kopling til praksis en tilknytning til det man ofte benevner som «helse og sosial» innen velferdssystemet, hvor det også sterkt etterlyses samarbeid mellom profesjonene. UiT har dessuten lagt Institutt for psykologi til Det helsevitenskapelige fakultet, og det vil være konsistent med dette å følge opp med en tilsvarende plassering for sosialfagene. Vi mener på dette grunnlaget det ligger til rette for sterk faglig utvikling ved den helsefaglige tilknytningen.

Det er særlig to reservasjoner man kan ha mot en helsevitenskapelig fakultetstilknytning, begge av faglig art. For det første er sosialfag gjerne grunnleggende definert som samfunnsvitenskap og humaniora, noe som innebærer at fagspråk, begreper, metoder, tilnærminger og perspektiv deles med dette området – men her må vi legge til: også med psykologi og for eksempel sosialmedisin. For det andre ser sosialfagene individet som del av gruppe og samfunn, med vekt på brukers ressurser og muligheter (styrkeperspektiv), mens helsefagene i relativt stor grad er individrettet og diagnostiske. Begge disse reservasjonene kan indikere en fare for at sosialfagene ved helsetilknytning går glipp av viktig faglig stimulans og tilhørighet. Dette gjør det svært viktig at en plassering av et sosialfaglig institutt i Det helse- og sosialvitenskapelige fakultet følges opp med tiltak for å sikre samarbeid med relevante miljøer innen humaniora, samfunnsfag og juss.

Utvalgets tilrådinger er:

1. Sosialfagene ved UiT bør fortsette å utvikle sin sterke relasjon til tjenester og region, herunder vektlegging av kunnskap om, og praksis overfor, samisk kultur og samfunn.
2. Det bør legges vekt på å styrke utdanningene på master-, etter- og videreutdannings- og ph.d.-nivå.
3. Det bør legges vekt på å utvikle FoU gjennom koordinering av fagmiljø, samarbeid på tvers i UiT, samarbeid med tjenester og rekruttering.
4. Sosialfagene organiseres i ett institutt og tilknyttes Det helsevitenskapelige fakultet. RKBU beholder senterstatus med egen leder som i dag.
5. Navn endres fra Det helsevitenskapelige fakultet til Det helse- og sosialvitenskapelige fakultet.
6. Samarbeidsformer og -arenaer mellom et sosialfaginstitutt og humaniora/samfunnsvitenskap/juss understøttes
7. UiT bør se på muligheten for å etablere en ph.d. i sosialfag.

¹ Undervisning, Forskning og Formidling

2 Innledning

Universitetsstyret vedtok i sak S 48/15, 27/10 2015 å opprette et ekspertutvalg som skal gi forslag til hvordan forskning og studier på det flerfaglige feltet sosialfag kan styrkes ved det fusjonerte universitetet.

Utvalget har hatt følgende sammensetning:

- Dag Jenssen, førsteamanuensis, Høgskolen Oslo og Akershus (leder av utvalget)
- Asta Mitkijà Balto, dosent emerita (Karasjok)
- Pål Chr. Bergstrøm, direktør, BUF- etat Nord
- Anne Halvorsen, dekan og førsteamanuensis, Universitetet i Agder
- Lars Uggerhøj, professor, Ålborg Universitet, Danmark

Bjarte Toftaker og Ingvar Hauge, begge UiT, har vært utvalgssekretærer.

Utvalget har gjennomført fire møter.

3 Tolkning av mandat

I mandatet (vedlegg 1) fremheves «det flerfaglige feltet sosialfag; sosionom, barnevern og vernepleie». Utvalget oppfatter dette som bestående av følgende enheter (se organisasjonskart s. 15):

- a. Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBSA). Instituttet driver bachelorutdanninger i barnevernspedagogikk sosialt arbeid og fra 2015 en mastergrad i sosialt arbeid. Instituttet er plassert i Alta (ca. 30 ansatte) og Harstad (ca. 20 ansatte), og har ansvar for heltids- og desentrale tilbud i Alta, Harstad og Tromsø. Instituttet ledes fra Alta, med en assisterende instituttleder i Harstad. Instituttet er organisert under Fakultet for idrett, reiseliv og sosialfag.
- b. Avdeling for vernepleie i Harstad. Avdelingen har ansvar for heltids- og desentrale bachelorutdanninger i vernepleie og fra 2014 en erfaringsbasert master i funksjonshemming og deltagelse. Instituttet har ca. 30 ansatte. Avdelingen har i dag ikke fakultetstilknytning men er midlertidig plassert i linjen som et fakultet.
- c. Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Nord (RKBU Nord). Dette instituttet er ett av fire regionale sentre som driver forskning og undervisning innen barnevern og psykisk helse. De andre sentrene er i Trondheim (RKBU Midt-Norge), Oslo (RBUP Øst og Sør) og Bergen (RKBU Vest). Senteret er finansiert og får oppdrag fra Helsedirektoratet og Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Senteret opprettet høsten 2013 et masterstudium i barnevern gjennom et SAK-samarbeid med fagmiljøene i Alta og Harstad og kombinerer dette med forskningsaktiviteten med et mål om å bedre tjenestene i regionen. Senteret er også opptatt av å kombinere sosialfaglige og helsefaglige tema og er i dag organisert under Det helsevitenskapelige fakultet. Det har ca. 50 ansatte og 32,6 UFF-årsverk.
- d. I Narvik er det et fagmiljø på 4-5 personer for etter- og videreutdanninger innen helse- og sosialfag. De har ansvar for videreutdanningsenheter i rus og psykiatri, tverrfaglig veiledning og videreutdanning i praktisk bruk av kognitive samtaleteknikker. Enheten er i dag organisert som del av Institutt for helse og omsorgsfag under Det helsevitenskapelige fakultet.

Til sammen er de fire enhetene et faglig miljø på rundt 135 personer. Til sammenligning har det største sosialfaglige miljøet i Norge ved Høgskolen i Oslo og Akershus ca. 90 personer ved Institutt

for sosialfag og 60 ansatte ved Institutt for atferdsfag (vernepleie). I tillegg kommer flere faglig beslektede forskningsinstitutt. Det samlede miljøet i Oslo og Akershus er lokalisert i samme bygg og fordelt på tre organisatoriske enheter. Det nylig fusjonerte NTNU har ca. 100 ansatte innen sosialfag, ca. 60 fra tidligere Høgskolen i Sør-Trøndelag og 30-40 ved tidligere NTNU. Det samlede miljøet ved UiT vil ved en samling være blant de største i landet.

Oppgaven i mandatet er å gi forslag om hvordan utdanning og forskning i det sosialfaglige miljøet kan styrkes i det fusjonerte universitetet. Mandatet sier videre at UiT ønsker råd om hvordan den faglige aktiviteten kan «organiseres på en best mulig måte slik at miljøet kan fremstå sterkt og tydelig». I tillegg til organisering, styrke og faglig profil, fremheves spesielt relasjonen til avtakerfelt og arbeidsliv, med henvisning til «god sammenheng mellom fagene og arbeidslivet» og «hvordan fagene bør utvikles for å være relevant for de aktuelle yrkesgruppene og profesjonene framtidens kandidater skal jobbe i og bidra til å utvikle». Dette oppfatter utvalget slik at relevansdimensjonen samt den faglige innretning skal vektlegges i diskusjonen om organisering og profil.

Mandatet legger også vekt på at:

- Sosialfagfeltet skal ses i sammenheng med «den helsefaglige, juridiske og samfunnsvitenskapelige porteføljen ved UiT».
- Miljøenes «kvalitet og robusthet» skal tas i betraktning.
- Utvalget skal ta i betraktning forholdet mellom de ulike nivåene av utdanning: grunnutdanning (bachelor), masterutdanning, ph.d. og etter- og videreutdanning.

Det presiseres at UiTs strategi «Drivkraft i nord» skal ligge til grunn sammen med dokumenter fra relevante nasjonale prosesser, herunder:

- Kunnskapsdepartementet [bestilling til UHR i 2013](#)
- UHRs svar gjennom sluttrapport fra Sosialfagprosjektet ([Sosialfaglig kompetanse og BSV²-utdanningene 2015](#))
- [Sluttrapport fra NAVs ekspertutvalg](#)
- [HelseOmsorg 21](#)
- [Stortingsmelding 13 \(2011-12\)](#) Utdanning for velferd – samspill i praksis
- Vurderinger av barnevernet i regi av BUFETAT
- [Stortingsmelding 18 \(2014-15\)](#) Konsentrasjon for kvalitet

Samlet sett fremhever mandatet syv stikkord for utvalgets arbeid: organisering, faglig styrke, faglig profil, relevans for arbeidsliv/region, den faglige konteksten i UiT, fagfeltets kvalitet og robusthet i dag, nivåene i utdanningsporteføljen.

Stikkordene kan ordnes på følgende måte: Den faglige styrken og den faglige profilen er ønskede resultater innenfor et gitt tidsperspektiv. Behovene i arbeidsliv og region skal gi retning til profilen og styrken. Organisering er et middel for å nå målene. Faglig kontekst i UiT, dagens kvalitet og robusthet og nivåene i utdanningsporteføljen fra bachelor til ph.d. er forhold som må tas i betraktning når råd om organisering og profil utformes.

På denne bakgrunn oppfatter utvalget sin oppgave slik:

- å definere hva «styrke» i denne sammenheng vil innebære
- å gi råd om den faglige innretningen
- å gi råd om organisering.

² Barnevernspedagog, sosionom og vernepleier

Vi gir først en analyse av situasjonen. Den skisserer muligheter og utfordringer i det sosialfaglige feltet ut fra en gjennomgang av bakgrunnsdokumenter og særtrekk ved regionen. Den går videre inn på de sosialfaglige miljøene slik de framstår i dag og den relevante faglig kontekst i UiT. Konklusjonen er at det er behov for å utvikle sosialfagene særlig gjennom rekruttering til førstestillings-/professorkompetanse, forsknings- og utviklingsarbeid og samarbeid innen UiT.

Før vi konkluderer med en tilråding, ser vi på:

- Faglig profil og styrking av miljøet.
- Alternative modeller for organisering, fordeler og ulemper.

4 Situasjonsanalyse – muligheter og utfordringer for sosialfagene

4.1 UiTs strategi, nasjonale og regionale interesser

4.1.1 UiTs strategi

Universitetet i Tromsø har en ambisiøs strategi, «Drivkraft i nord». Her vektlegges universitetets rolle for regionens økonomiske, kulturelle og sosiale utvikling. Strategien skisserer fem tematiske satsingsområder hvor man tar sikte på å være nasjonalt ledende. Sosialfagene er viktige i minst to av disse:

- «Helse, velferd og livskvalitet» innbefatter blant annet folkehelse og levekår.
- «Samfunnsutvikling og demokratisering» rommer inkludering gjennom arbeid, innflytelse og tilhørighet, og satsing på velferdsstatens kompetansebehov og profesjonsutdanninger.

Profesjonsfag generelt understøttes i strategien gjennom målsettingen om være «nasjonalt ledende på praksisnær profesjonsforskning».

Sosialfagene vil på denne bakgrunn være en viktig brikke i UiTs virksomhet, ikke minst fordi miljøet samlet sett er blant de største i norsk sammenheng. Det er også representert ved fire campus, og det omfatter alle de tre sosialfaglige profesjonsutdanningene (sosialt arbeid, vernepleie, barnevern).

«Drivkraft i nord» understreker at forskningsvirksomheten skal styrkes innen de tematiske satsingsområdene og at utdanningene skal være «forskningsbaserte med kvalitet på høyt internasjonalt nivå». De fem satsingsområdene er utpreget tverrfaglige. Samarbeidet mellom disipliner og profesjonsutdanningene om tematiske oppgaver er dermed et viktig moment i strategien. Dette understreker betydningen av å se sosialfagene i relasjon til andre fagfelt ved UiT – spesielt gjelder det helsefagene, samfunnsfag og juss.

Oppsummert er signalet fra «Drivkraft i nord» at sosialfagene samlet vil ha en viktig rolle i UiTs virksomhet fordi de treffer sentrale anliggender for institusjonen og omgivelsene. Utvalget legger til grunn at institusjonen har en nasjonal ambisjon for fagområdet, med vekt på forskningsbasert undervisning og en styrking av forskningsvirksomheten.

4.1.2 Eksterne behov og forventninger

Relevante dokumenter fra eksternt hold gir ikke signaler som står i motsetning til UiTs strategi.

[**Stortingsmelding 18 «Konsentrasjon for kvalitet»**](#) ligger til grunn for dagens sammenslåinger i UH-sektoren, og utgangspunktet er bekymringen for «små, sårbare forskningsmiljøer og mange spredte, små utdanningstilbud». I denne reformen ligger det også at institusjonene får en økt regional rolle, at det er god tilgang over hele landet, at samspill med arbeids- og næringsliv økes, at det skjer en videreutvikling av internasjonalisering og at hver institusjon utvikler tydelig strategisk profil bygget på egne fortrinn.

[HelseOmsorg21 \(2014\)](#) er en nasjonal forsknings- og innovasjonsstrategi for helse- og omsorgstjenestene, herunder også tjenester knyttet til sosiale forhold. Strategien definerer ti satsingsområder, deriblant «kunnskapsløft for kommunene», «effektive og lærende tjenester», «sterkere internasjonalisering» og «økt brukermedvirkning». Det argumenteres for at universitets- og høyskolesektoren sammen med forskningsinstituttene bør rette seg inn mot kommunenes behov og at deres forskning utvikler, prøver ut og undersøker effekter av tiltak.

[Stortingsmelding 13 \(2011-12\) «Utdanning for velferd»](#) pekte også på det store behovet for helse- og sosialfaglig kompetanse de neste tiårene. Den framhevet behovet for endringer i helse- og sosialfaglig utdanning og forskning som følge av endrede arbeidsmåter og organisering. Her kan nevnes NAV med samling av tjenester, barnevernreformen med økt kompetanse og likeverdig tilbud i hele landet og helsetjenestene med helhetlig tilbud og forebygging som målsetting. Et sentralt punkt i «Utdanning for velferd» var å se velferdstjenestene under ett og sikre en felles bevissthet blant de profesjonelle om rollen som bidragsyter innenfor denne brede sammenhengen. Tverrfaglige team og mer samarbeid mellom yrkesgruppene ble derfor understreket. For utdanningene ville disse endringene bety blant annet:

- å sikre yrkesutøvere som kan bidra faglig gjennom et langt yrkesliv, dvs. solid grunnutdanning i kombinasjon med videre utdanningsmuligheter
- økt vekt på praksis og læring sammen med de andre relevante profesjonene
- økt vekt på praksisnær forskning, gjerne i samarbeid med yrkesfeltet

Meldingen framhevet at profesjonene og profesjonsutdanningene fortsatt var grunnlaget, men disse måtte i større grad redusere sårbarheten ved små og spredte enheter og i større grad åpne seg mot hverandre og mot de nye forholdene i praksisfeltene.

Stortingsmeldingen ble fulgt opp av [«Sosialfagprosjektet»](#) i regi av Universitets- og høyskolerådet ([sluttrapport 2015](#)). Prosjektet viste at det var betydelig vilje og potensial for samarbeid mellom de tre sosialfagutdanningene og mellom disse og andre profesjonsutdanninger, spesielt helse- og pedagogikkfaglige. Tverrprofesjonelt samarbeid og en sterkere dialog mellom utdanningene og praksisfeltene ble framhevet. Her ble det også pekt på at samarbeid på tvers var en lederutfordring. Prosjektet bekreftet behovet for tre brede grunnutdanninger, men med økende kompetanse- og spesialiseringskrav er det stadig viktigere at disse suppleres med master- og videreutdanning (gjerne i en 3+1+1-modell)³. Det er da viktig at utdanningsmiljøene har kompetanse, styrke og størrelse til å møte dette, noe som taler for utstrakt samarbeid innen utdanningsinstitusjonene og faglig robuste enheter med FoU høyt på agendaen.

Sosialfagprosjektet la også fram en [liste over kompetanseområder](#) som er felles for de tre grunnutdanningene. Det er verdt å merke seg at det her ikke var noen motsetning mellom tjenestene og utdanningsmiljøene⁴. Foruten kompetanse på etikk, relasjon, kultur, forvaltning/juss/ velferdssystem, prosessledelse og marginalisering, ble tre områder særlig framhevet av tjenestene lagt inn: arbeid som velferdspolitisk virkemiddel (NAV), folkehelsearbeid (Helsedirektoratet) og kunnskap om barn og unges oppvekstvilkår, helse og utvikling (Bufdir). Tjenestene var generelt også opptatt av å styrke saksbehandlerkompetanse og analytiske ferdigheter hos kandidatene.

Behovet for økt kompetanse og samarbeid understrekes også fra tjenestehold. NAVs ekspertutredning ([«Et NAV med muligheter», 2015](#), med oppfølging i [Meld. St. 33 2015-2016](#)) ønsker et mer myndig

³ Masterutdanning integrert med etter- og videreutdanning slik at man gradvis kan bygge opp til ferdig mastergrad.

⁴ I tillegg til Sluttrapport for Sosialfagprosjektet, vedlegg 1 (2015), se [Erik C. Gundersen, «Sosialfaglig kompetanse. En analyse av arbeidsrapporter fra de UH-ledete arbeidsgruppene i BSV-prosjektets fase 1»](#) (2014), [uhr.no](#), Sosialfagprosjektet.

NAV-kontor og større handlingsrom for å tilpasse tjenester, noe som vil kreve «mer kompetent og kunnskapsbasert brukeroppfølgning». Det pekes i den forbindelse på utdanningssektoren og samarbeid med denne om kompetanseenheter på regionalt nivå (s. 242-43). NAV har utviklet en kunnskapsstrategi som definerer mål for institusjonens samarbeid med universitet og høyskoler. For NAV er balansen mellom intern kompetanseutvikling og formaliserte utdanningstilbud viktig. NAV er opptatt av at universiteter og høyskoler gir kunnskap og kompetanse som fører til et generelt høyere refleksjons- og ferdighetsnivå og større faglig trygghet. Følgende kjernekompetanse framheves:

- Kompetanse om offentlig forvaltning og regelverkforståelse, herunder skjønnsutøvelse med spesiell relevans for NAV.
- Avklaring og brukeroppfølgning/arbeidsinkludering, som skal bidra til en mer helhetlig, systematisk, arbeidsrettet og faglig fundert oppfølging av brukerne.
- Kunnskaper og ferdigheter knyttet til arbeidsliv og arbeidsmarked som kan ruste medarbeidere til å realisere NAVs målsetting om «arbeid først».

NAV ønsker at studentene innehar konkrete ferdigheter og ikke bare teoretiske innsikter. Ferdighetstrening, studentprosjekter mv. skjer ved å ta i bruk arbeidsplassen som læringsarena. Vi vil her nevne at det er inngått avtaler både på fylkes- og kommunenivå med UiT/IBSA, og i 2015 rekrutterte man en ph.d.-stipendiat fra NAV Tromsø gjennom Forskningsrådets Offentlig sektor-ph.d.-ordning.

[I Bufetats årsrapport 2015](#) (s. 82) påpekes «et bekymringsfullt avvik mellom kvalitetskravene som stilles til de ansatte i barnevernet og kompetansekravene i grunnutdanningene». Bufetat viser blant annet til NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet. Denne utredningen så «vesentlige mangler ved flere av studiene» (s. 8) og foreslo en tydelig oppgradering av utdanningen innen barnevern: styrking av master-, ph.d. og etter- og videreutdanning, turnusordning, autorisasjon, krav om master for faglige ledere i tjenestene, faglige støtteordninger for utdanningspersonale mm.

Bufetat Nord etterspør tilpassede samarbeidsmodeller for både faglig samarbeid og kompetanseutvikling. Her er særlig kulturforståelse, å forstå barns behov, foreldrenes omsorgspotensiale og virkningsfulle hjelpetiltak i en flerkulturell kontekst viktig. Som for NAV er det ønskelig med et nærmere samarbeid med FoU-institusjoner om tilpasning og tilgjengeliggjøring av metoder som passer Nord-Norges kommunestruktur, befolkningstetthet, avstander og kulturelle særpreg. Masterutdanninger med praksisnærhet og ledelsesperspektiv trekkes også fram.

Det er relevant i denne sammenheng at barneverntjenestene i Nord-Norge kan vise til en positiv utvikling takket være samarbeid mellom stat og kommune, kompensatoriske tiltak og tilpasning av tjenestetilbudet til regionens demografiske, geografiske og kulturelle særpreg. I 2004 var 729 barn plassert i fosterhjem mens det i 2015 var 1227 barn og betydelig færre barn blir plassert i institusjoner utenfor landsdelen. Det kommunale barnevernet i Region Nord er styrket med i overkant av 100 årsverk, og det er gitt opplæring i virkningsfulle hjelpetiltak (MST, PMTO, ICDP, Familieråd og tidlig innsats). SSB-tall fra 2015 viser imidlertid at andelen barn med omsorgstiltak er om lag dobbelt så høy som landsgjennomsnittet og at det er et sterkt behov for videre satsning på riktig organisering og bruk av foreldrestøttende tiltak med kunnskapsbasis.

Sammenfattende peker UiTs strategi så vel som eksterne interessenter og myndigheter i retning av økt kompetanse, praksisnær FoU, forskningsbasert utdanning, robuste fagmiljø, tverrfaglighet, samarbeid med tjenestene om utdanning og forskning, regional og internasjonal orientering.

4.2 Regionale særtrekk

I tillegg til de muligheter og utfordringer som er skissert, vil vi påpeke tre forhold som særlig kjennetegner fylkene Troms og Finnmark, kjerneområdet for UiT, og som vi anser er relevante i denne sammenheng:

1. *Størrelse og avstander*: Nord Norge har få kommuner med en størrelse som tilfredsstillende kriteriet i den pågående kommunereformen for å kunne tilby en tilfredsstillende oppgaveløsning (15-20 000). Bare Alta, Tromsø, Harstad, Narvik, Rana og Bodø av 87 kommuner i de tre nordligste fylkene oppfyller dette kriteriet. Dette blir særlig utfordrende i forhold til sentrale ambisjoner både for barnevernet (Kvalitets- og strukturreform i barnevernet, BLD 2016) og NAV (Meld. St. 33 2015-2016) om mer spesialiserte tjenester og oppgaver på kommunalt nivå.
2. *Større risiko for marginalisering/utenforskap* (se vedlegg 3): En del indikatorer for ulikheter peker på at særlig ungdom har større sannsynlighet for å marginaliseres (lav utdanning, lavere trivsel i skolen, oppvekst i eneforsørgerhjem). Andelen uføretrygdde er høyere i Troms og Finnmark enn landsgjennomsnittet, men forskjellen er ikke dramatisk. Forskjellen kan muligens også tilskrives en mer ensidig næringsstruktur, med fiskerinæringen som dominerende. Dette er i endring og Nord-Norge blir mer likt resten av landet med sterk vekst i handel og service på bekostning av fiskeri/landbruk og industri.
3. *Det samiske innslaget*: Kultur- og flerkulturell kompetanse og det arktiske perspektivet må settes inn i en samfunnsmessig sammenheng i nord for å framheve egenart og variasjon i forhold til det som tilbys ellers i landet. Det samiske utgjør noe av landsdelens egenart, og i likhet med andre urfolksområder oppfattes selvråderett, nærhet til natur og bruken av egne områder som del av det gode liv. På universitet og høyskoler i Norge framheves ofte kulturmøter og samhandling mellom innvandrere og nordmenn og den utfordringen som innvandring medfører i en norsk sammenheng. Men i de to nordligste fylkene vil urfolkstemaer og samisk-norsk-relaterte emner vies særlig oppmerksomhet, noe som gir anledning til å jobbe analytisk med kulturforståelse og kultursensitivitet.

De tre særtrekkene som her er framhevet tilsier at UiT satser på sosialfagene ved institusjonen. Kommunestrukturen, med sin kombinasjon av mange små og få store sentre, og behovene for sosialt rettet arbeid som følge av risiko for marginalisering, indikerer at det er viktig både med brede bachelorutdanninger og muligheter for spesialisering i tillegg til relevant forskning. Samfunnet har en klar forventning om at UiT ivaretar og formidler forståelse for samisk kultur og samfunnssyn. Erfaringen med det regionspesifikke og kontekstuelle vil samtidig kunne ha stor verdi også for de mange studenter som kommer til UiT utenfra Nord-Norge og som finner arbeid andre steder etter studiene.

4.3 Sosialfagene ved UiT

Hvordan svarer sosialfagene ved UiT til de muligheter og utfordringer som er skissert? Sosialfagene ved UiT er som tidligere nevnt fordelt på fire steder geografisk: Alta, Harstad, Tromsø og Narvik, og er organisert i fire organisatoriske enheter:

- Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBSA) (Alta, 30; Harstad, 20) ved Fakultet for idrett, reiseliv og sosialfag (Alta)
- Avdeling for vernepleie (AV) (Harstad, 30), midlertidig plassert i linjen på nivå 2
- Regionalt kompetansesenter for barn og unges psykiske helse (RKBU) (Tromsø, 45) ved Det helsevitenskapelige fakultet (Tromsø)
- Fagmiljø for videreutdanning innen rus og psykiatri (Narvik, 4) ved Institutt for helse og omsorgsfag, Det helsevitenskapelige fakultet (Tromsø)

Utvalget har bedt miljøene selv gi korte beskrivelser av faglig ståsted/profil (vedlegg 2). Stikkordsmessig kan beskrivelsene sammenfattes som følger:

IBSA har et nært samarbeid med praksisfelt (NAV, barnevern) og en omfattende desentral virksomhet. Arbeidet med universitets-NAV etter modell av universitetsskoler er ledet av IBSA. De har definert et særlig ansvar for å arbeide med sosialfaglige problemstillinger i nordsamiske områder. De har

kompetanse om arbeid med alternative metoder i aktivitetsfag (musikk/teater og dyreassistert miljøterapi). Fagmiljøet i Harstad er orientert mot tidlig inngripen i barnevernet.

RKBU Nord er et kunnskapssenter for tjenestestøtte, forskning, utdanning, formidling og informasjon. De bistår kommunene og har som mål å støtte tjenestene på en god måte. Gjennom dialog med tjenestene utvikles forskningsprosjekt, kurs og studieemner spesielt tilpasset regionens behov. De vektlegger også integrering av helse- og sosialfaglige perspektiv.

Vernepleie har en aktiv rolle som utvikler og formidler av kunnskap om personer og grupper av personer knyttet til funksjonshemming, velferd, migrasjon og inkludering. De kopler tydelig helse- og sosialfag og har et folkehelseperspektiv sentralt i sin utdanning. I tillegg til bachelorutdanningene har avdelingen et masterprogram i «Funksjonshemming og deltagelse»

Fagmiljø for etter- og videreutdanninger innen helse- og sosialfag i Narvik har ansvar for videreutdanningsenheter i rus og psykiatri, tverrfaglig veiledning og videreutdanning i praktisk bruk av kognitive samtaleteknikker. Enheten er i dag organisert som del av Institutt for helse og omsorgsfag under Det helsevitenskapelige fakultet.

4.3.1 Utdanning

I listen under er det satt opp hvilke utdanninger som drives av miljøene:

- Bachelor i sosialt arbeid (IBSA: Alta)
- Bachelor i barnevern (IBSA: Alta, Harstad)
- Bachelor i vernepleie (AV: Harstad)
- Master i sosialt arbeid (IBSA: Alta)
- Master i barnevern (RKBU: Tromsø)
- Master i funksjonshemming og deltakelse (AV: Harstad)
- Etter- og videreutdanning i rus og psykiatri (IHO Narvik)
- Etter- og videreutdanning i kognitiv atferdsterapi (RKBU: Tromsø)

Bachelor- og masternivå er samlet sett godt utbygget. Flere av utdanningene tilbys både som heltids- og deltidsstudier. De tre grunnutdanningene har alle god rekruttering med mer enn én førstevalgsøker pr. plass (se tabell i vedlegg 4). De har også god gjennomføringsgrad.

Vi kan anta at regionen i stor grad får dekket sitt behov for bachelorkandidater fra utdanningene, også i distriktskommuner, og det er gode muligheter for videre kvalifisering med både videreutdanninger og mastergradsstudier ved tre av campusene. Rekrutterings- og kandidatproduksjonsbildet er likevel mer variert på masternivået. Søkningen er god, men gjennomstrømmingen er enda ganske lav. Men disse studiene er startet opp i 2013 eller senere, og det vil være viktig å evaluere dem etter at de har vært i drift noe lenger.

Det er bare Harstads master innen vernepleieområdet som framtrer spesialisert og erfaringsbasert med en master som henvender seg til vernepleiere som ønsker faglig utvikling. De to andre masterstudiene er primært profesjonsavgrenset til barnevern og sosialt arbeid.

Ledelsesperspektiv synes ikke å ha noen tydelig plass i masterstudiene. Et slikt perspektiv kunne være naturlig fordi studenter fra disse studiene ofte vil fylle en slik funksjon blant annet i kraft av sin nyervervede kompetanse og utviklingsmulighetene den gir.

Det er i dag ikke et tilbud på ph.d.-nivå for sosialfagene ved UiT. Ansatte i Harstad og Alta tok før fusjonene sine ph.d.-utdanninger på utdanningsinstitusjoner i Trondheim og Oslo. Ved RKBU har man imidlertid tatt ph.d.-grader i Tromsø. Det er i dag universitetets policy at nye ph.d.-kandidater fra både Alta og Harstad tas opp på enten Det helsevitenskapelige fakultet eller Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL) ved UiT.

4.3.2 Forskning og utvikling

For FoU-virksomheten er det etablert flere forskningsgrupper:

- Sampro – Samproduksjon og samarbeid innenfor barnevern og sosialt arbeid (Alta)
- Mangfold og marginalisering (Alta)
Provel – Profesjon og velferdssamfunn (Alta)
Profesjon og barnevernets handlingsrom (IBSA, Harstad)
- Arktisk senter for velferds og funksjonshemmingsforskning (AV, Harstad)
- Forebyggende og helsefremmende tiltak (RKBU)
- Forskningsgruppe for barne- og familievern (RKBU)

Dette representerer en viktig del av infrastrukturen for forskning. I tillegg indikerer det faglig innretning. Blant annet er barn og unge samt mangfold og marginalisering viktige tema.

FoU-produksjon i poeng 2011 - 2015:

	2011	2012	2013	2014	2015
IBSA Alta:	i.e	2,0	8,0	4,0	1,4
IBSA Harstad:					1,3
AV Harstad:					2,9
Avd. HS i Harstad:	9,7	21,2	9,0	9,9	(omfatter sykepleie i tillegg)
RKBU:	12,6	14,4	18,0	18,1	26,7

Oversikten viser at det er en relativt lav forskningsproduksjon ved utdanningsstedene Alta og Harstad, fra under 0,1 publikasjonspoeng pr. tilsatt til ca. 0,2 p. Ved RKBU har det vært en vedvarende økning til ca. 0,8 pr. vitenskapelige stilling. Det kan forventes en forskjell siden RKBUs hovedaktivitet er forskning og andelen med førstestillingskompetanse er høy. Samtidig er tallene for de to andre instituttene ved Fakultet for idrett, reiseliv og sosialfag (Idrettshøgskolen og Institutt for reiseliv og nordlige studier) markant høyere enn ved de sosialfaglige utdanningene, hhv. 18 og 23,6 poeng totalt og 0,7 og ca. 1 pr tilsatt.

Ser vi på avdelinger hvor det er sosialfag enkelte andre steder i landet, er det ved Institutt for sosialfag ved Høgskolen i Telemark 11,3 poeng til sammen (her er det ikke mulig å få tall pr tilsatt, men Fakultet for helse- og sosialfag har 0,38 poeng pr årsverk i vitenskapelig stilling. (2015)). Avdeling for samfunnsfag og historie ved Høgskolen i Volda har 26,7 totalt og ca. 0,6 pr tilsatt. Avdeling for pedagogikk og sosialfag ved Høgskolen i Lillehammer: 44,1 totalt og ca. 0,5 pr ansatt.

4.3.3 Kompetansenivå, alderssammensetning, rekruttering

Ser vi på andel ansatte med førstestillingskompetanse, får vi følgende tall:

- IBSA (Alta): 50%
- IBSA 24%
- AV (Harstad) 40%
- RKBU (Tromsø) 65%

Samlet antall professorer er 4,1 årsverk av 127,4 (3,2%), mens det er 1 dosentårsverk. Førsteamanuensis og førstelektor er de sterkt dominerende kategoriene, og her er fordelingen innbyrdes jevn.⁵ RKBU har videre tre rene forskere ut over de som har universitetsstillingsbetegnelser. Stipendiatene er fordelt slik:

⁵ IBSA Alta: 24,3 årsverk med 1 dosent, 5,2 førsteamanuensis og 6 førstelektorer. IBSA/IV Harstad: 70,05 årsverk med 0,9 professor, 8,1 førsteamanuensis og 8 førstelektor.

- IBSA (Alta): 2
- IBSA + AV (Harstad) 6
- RKBUE (Tromsø) 7 (hvorav 1 post.doc.)

Samlet sett er det ganske mange med førstestillingskompetanse i Alta, ved RKBUE i Tromsø og vernepleie i Harstad, mens det er relativt få ved barnevern i Harstad. Mens de gamle universitetene gjerne har hatt 70-90% ansatte med førstestillingskompetanse, har de statlige høyskolene ligget markant lavere, gjerne i sjiktet 20-50%. Samtidig er det lite professor- og dosentkompetanse, ca. 4% til sammen – hvis vi inkluderer de tre forskerne, stiger tallet til 6-7%. Det er relativt mange stipendiater i Harstad og Tromsø, men få i Alta.

Alderssammensetning i fagmiljøene er jevn ved IBSA og RKBUE. Ved avdelingen hvor vernepleierutdanningen i Harstad var plassert, er det ca 45%⁶ i aldersgruppen 55+. Her synes det å være en særlig utfordring knyttet til rekruttering. Vi har ikke gode tall når det gjelder muligheten for rekruttering, men det vi har kan tyde på at situasjonen er noe vanskeligere i Alta enn de andre stedene (se vedlegg 4). På førstestillingsnivå er det flest søkere til Tromsø.

4.3.4 Tilgrensende fagmiljø ved andre fakultet ved UiT

UiT har i dag totalt åtte fakultet samt én midlertidig avdeling. Framtidig struktur skal behandles med grunnlag i en større ekstern evaluering foretatt av NIFU sommer og høst 2016.

Sosialfagene kan sammenlignes med flere miljø ved UiT. Ut fra blant annet strategiplanens satsing på tverrfaglighet, vil dette være enheter det også er naturlig for sosialfagene å søke nærmere samarbeid med.

Juridisk fakultet er et fakultet med 54,15 UFF-årsverk, herav 20,5 stipendiater. Enheten hadde i 2015 en forskningsproduksjon på i alt 53,6 publiseringspoeng. Fakultetet tilbyr mastergrad i rettsvitenskap og har også ph.d.-program. Det tilbyr barnerett som spesialfag og har et nasjonalt ledende fagmiljø i barnerett. Det er lite samarbeid med de øvrige, bortsett fra noe delaktighet i master i barnevern. Fakultetet har egen forskningsgruppe innen barnerett, som er en faglig profilering ved siden av havrett og urfolksrett.

Institutt for psykologi ved Det helsevitenskapelige fakultet har 53,6 UFF-årsverk herav 22 stipendiater. Instituttet er ansvarlig for embetsstudiet i psykologi og et ph.d.-program under fakultetet. Instituttet produserte i 2015 52,5 publiseringspoeng. RKBUE har i dag et etablert samarbeid med dette instituttet.

Instituttet har flere forskningsgrupper:

- Nevrofag for utvikling og atferd
- Klinisk psykologi
- Sosialpsykologi
- Psykisk e-helse
- Kognitiv psykologi
- Helsepsykologi

Institutt for helse og omsorgsfag ved Det helsevitenskapelige fakultet har vel 130 vitenskapelige stillinger og organiserer bachelorstudier i sykepleie, fysioterapi, ergoterapi og radiografi, pluss en rekke videreutdanninger. I tillegg tilbys mastergradsstudier i helsefag og sykepleie. Instituttet publiserte i 2015 57 poeng.

Relevante forskningsgrupper:

⁶ Tallene stammer fra før fusjonen, vi har ikke tall for dagens institutt.

- Flerfaglig forskningsgruppe for helse og sosialtjeneste i kommunene
- Helsefaglig profesjonsutøvelse
- Rural and remote nursing and healthcare in Arctic and North Sami Areas
- Folkehelse og rehabilitering

Instituttet er lokalisert i Tromsø, Hammerfest, Harstad og Narvik.

Institutt for statsvitenskap, sosiologi og samfunnsplanlegging (ISS) ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL) har 48 vitenskapelige stillinger og produserte i 2015 37,4 publiseringspoeng. Instituttet har fem prioriterte forskningsområder, hvorav flere vil være aktuelle for samarbeid med det sosialfaglige miljøet:

- Demokrati, politiske prosesser og rettigheter
- Sikkerhet, miljø- og ressursforvaltning
- Transformasjonsprosesser lokalt og globalt
- Helse, velferd og arbeid
- Organisasjon og ledelse

Institutt for arkeologi og sosialantropologi under HSL-fakultetet hvor flere tilsatte ved IBSA har sin utdanning fra. Instituttet har rundt 30 tilsatte og hadde i 2015 24,1 publiseringspoeng. En stipendiat fra IBSA tar sin ph.d. tilknyttet dette instituttet.

Relevante forskningsgrupper:

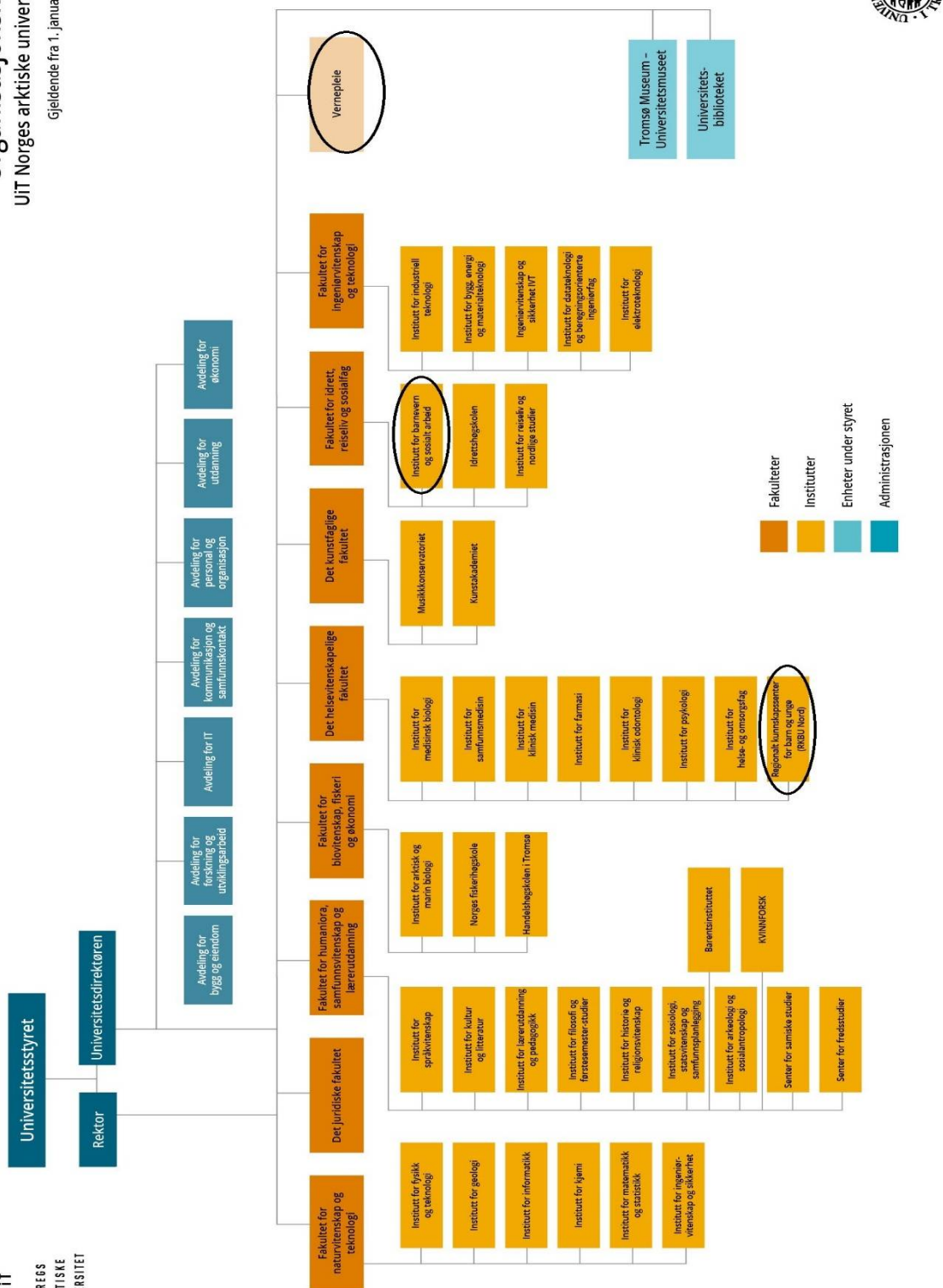
- Creating the new North
- Visuell antropologi. Studier av viabilitet i polyetniske samfunn i nord og sør

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk ved HSL-fakultetet. Et av UiTs største institutt med nær 150 UFF-årsverk. Instituttet etablerte, som de første i Norge, en femårig masterutdanning for lærere. Instituttet hadde 54 publiseringspoeng i 2015. Det har en større enhet også i Alta og er resultat av to fusjoner: Høgskolen i Tromsø i 2009 og Høgskolen i Finnmark i 2013.

Relevante forskningsgrupper:

- Veiledning
- Kompetanse og mangfold
- Urfolk og minoriteter i skole og utdanning
- Skoleutvikling og utdanningsledelse
- Barnehageforskning i arktis

HSL-fakultetet har 14 ulike retninger i sitt ph.d.-program som instituttene kan orientere sine stipendiater mot.

4.4 Konklusjon situasjonsanalyse

UiTs strategidokument viser at sosialfagene vil ha en viktig rolle i universitetets virksomhet. De treffer sentrale interesser for institusjonen og omgivelsene, og strategien legger til grunn en nasjonal ambisjon, forskningsbasert undervisning og styrking av forskningsvirksomheten. Eksterne behov og forventninger fra nasjonale og regionale interessenter vektlegger relevant og praksisnær FoU, robuste fagmiljø, samarbeid mellom tjenester og utdannings- og forskningsmiljø, tverrfaglig samarbeid mellom profesjoner i tjenestene, samt en regional og internasjonal orientering i utdanningsmiljøene. UiTs regionale kjerneområde er Troms og Finnmark, hvor vi har fremhevet tre relevante særtrekk: mange små kommuner med stor geografisk spredning, noe større risiko for marginalisering på enkelte punkter sammenliknet med resten av landet og betydningen av samisk befolkning og kultur i regionen.

De tre brede bachelorutdanningene spiller en viktig rolle for kompetansen i kommunene, samtidig som regionen har behov for mer spesialisert kompetanse gjennom master- og etter- og videreutdanning. Signalene om tett kunnskapssamarbeid med regionen tilsier også økt vekt på forsknings- og utviklingsarbeid, herunder kunnskap om effekt av tiltak, utvikling av profesjonsutøvelse og kulturkunnskap. Det er viktig med et konsolidert sosialfaglig miljø ved UiT hvor det er mulig å arbeide med disse utfordringene samlet.

Sosialfagene plasserer seg tydelig i skjæringsfeltet mellom på den ene side helsefagene, som utgjør en sentral del av velferdssystemet og som ved UiT inkluderer psykologi, og på den andre side samfunnsvitenskapene, pedagogikk og juss. Sosialfagene ved UiT er i dag fordelt på tre fakultet og har begrenset samvirke, noe som nok må forstås på bakgrunn av relativt nylige fusjonsprosesser. RKBU har for eksempel lite tilknytning til grunnutdanningene, og samarbeidet om RKBUs master i barnevern synes begrenset. Med unntak av RKBU er det ikke et godt utviklet samarbeid mellom de sosialfaglige miljøene og relevante enheter ved UiT.

Analysen av enhetene viser at utdanningstilbudet er godt utbygget og har en god rekruttering, særlig for bachelorstudiene. På masternivå er flere av tilbudene i oppstartfasen og det er i dag ikke et eget ph.d.-tilbud innenfor sosialfagene. Kontakten med regionen og tjenester er god.

Sammensetningen av kompetanse er noe variert, med lav andel med førstestillingskompetanse ved barnevern i Harstad, bra ved IBSA og RKBU. Det er imidlertid lite toppkompetanse (professor, dosent), faktisk synes den å ligge lavere enn kravene fra NOKUT (10%).

Dersom ph.d.-grad tas som uttrykk for forskerkompetanse, er det verdt å merke at fordelingen mellom førstelektor (ikke ph.d.) og førsteamanuensis (ph.d.) er jevn. Man må forvente en rekrutteringsutfordring de nærmeste årene særlig ved vernepleiestudiet i Harstad. Potensialet for rekruttering i Harstad og Tromsø er likevel muligens bedre enn i Alta. RKBU er helt klart det sterkeste forskningsmiljøet. De øvrige utdanningsmiljøene ligger ganske lavt i norsk og i UiT-sammenheng. Samtidig er det etablert forskningsgrupper ved alle miljøene, noe som er en viktig stimulans og et utgangspunkt for videre utvikling.

Med relativt lite samarbeid miljøene imellom og med relativt lav forskningsproduksjon i utdanningsmiljøene, er det et sprang fram til et mer konsolidert og forskningstunget miljø med utbygget samarbeid også med andre enheter ved UiT. Det kan være viktig å legge grunnlaget for en vesentlig utvikling av dette fagfeltet ved UiT, spesielt nå når organisasjonen er i endring.

5 Faglig profil og styrking

De tre profesjonene som utgjør kjernen i det sosialfaglige feltet har ulike faglige tyngdepunkt, men det er enighet om mye felles i den faglige kompetansen (Sosialfagprosjektet). Vernepleie kombinerer

sosialfag og helsefag i arbeid primært overfor personer med funksjonsnedsettelse. Barneverns-pedagogikk er et sosialfag særlig rettet mot målgruppen utsatte barn og ungdom. Sosialt arbeid er det brede fagfeltet som handler om å hjelpe personer med sosiale problemer, problemer som oppstår mellom individ og gruppe/samfunn.⁷ Ser vi ut over de grunnleggende profesjonsutdanningene, kombinerer RKBU psykisk helse og barnevern. I UiTs sosialfagsportefølje inngår også etter-utdanninger i rus og psykiatri samt kognitiv atferdsterapi. Det sammensatte faglige bildet går igjen også ved andre utdanningsinstitusjoner som tilbyr sosialfag.

Vi går ikke detaljert inn i den faglige utviklingen for det sosialfaglige feltet – vi viser her til de ni felles kompetanseområdene fra Sosialfagprosjektet som er nevnt tidligere (4.1.2) samt det særlige behovet i nord for kunnskap om samisk kultur og samfunn. Samtidig noterer vi at det de senere år har vært diskusjon om sosialt arbeids faglige innretning og forhold til tjenester. En ny grunnbok i sosialt arbeid ser således tegn til en spenning mellom fag og tjenester, og antyder muligheten for en deprofesjonalisering med henvisning til at NAV betegner sine sosialarbeidere som veiledere på linje med ansatte med annen utdanningsbakgrunn.⁸ Sosialfagprosjektet viste også at ledere i tjenestene i mindre grad er opptatt av å etterspørre profesjonsspesifikk kompetanse på det sosialfaglige området, men at det profesjonsspesifikke var mer framtreddende på helsefagområdet.⁹

Vår gjennomgang av muligheter og forventninger i omgivelsene indikerer uansett at det er et stort behov for kompetent sosialfaglig arbeid på ulike nivå og således et behov for god utdanning og produksjon av ny kunnskap. Vi ser mange uttrykk for at sosialfagene ved UiT er svært tjenesteorientert, med regionalt samarbeid på mange plan. Vår generelle tilråding for den faglige utviklingen er at utdanningene fortsetter å videreutvikle dette samarbeidet og svarer på behovet og forventningene. Utdannings- og forskningsmiljøene leverer kandidater og tilbyr videreutdanning og kan gjennom dette samt forskning gi et vesentlig bidrag til at tjenestene utvikler seg. Dette fordrer sterke, koordinerte fagmiljøer som også kan trekke på samarbeid internt i UiT.

En form for styrking vil være koordinering av de ulike faglige interessene og en utvikling av samarbeid med andre relevante fagmiljøer ved UiT – fremst juss, helse, sosiologi, pedagogikk og antropologi.

En annen form for styrking er utvikling av de høyere utdanningsnivåene og FoU-aktiviteten, noe som inkluderer og forutsetter økning av formell kompetanse og rekruttering.

Det vil være en betydelig styrking at et ph.d.-studium ble etablert, enten som nytt studium eller som en utvidelse av et eksisterende tilbud. Med henvisning til UiTs forskningsambisjoner og vekt på forskningsbasert utdanning samt tjenestenes kunnskapsbehov og ønsker om samarbeid, kan et ph.d.-studium bli en viktig milepæl i utviklingen av sosialfagene ved UiT. Dette må selvsagt også vurderes ut fra hvor stort behovet er for ph.d.-kandidater og hvor stort det nasjonale tilbudet er samlet sett.

Videre bør det være et mål at masterstudiene har styrket professorkompetanse slik at den utgjør minst 10% av samlet miljø. Det bør også være et mål at masterstudiene har god rekruttering (fyller alle studieplassene) og gjennomstrømming. Videre bør de dokumenterte FoU-resultatene komme opp på et høyere nivå i det samlede fagmiljøet, i det minste til nivået ved de andre større sosialfaglige miljøene i Norge, som i dag gjerne oppnår 0,5-0,6 publiseringspoeng pr tilsatt pr år i det norske registreringssystemet. Dette vil også øke muligheten for å innhente ekstern finansiering til

⁷ Gundersen: «Sosialfaglig kompetanse».

⁸ Ingunn Ellingsen m. fl., *Sosialt arbeid. En grunnbok*, Universitetsforlaget, 2015, 62.

⁹ Sluttrapport 2015. Dette innebærer også at vernepleie, på grunn av sin helsefaglige del, er den sosialfaglige profesjonen som i størst grad har kompetanse som etterspørres profesjonsspesifikt.

forskningsprosjekter. Som vi har sett tidligere, er det et klart behov for mer forskningsbasert kunnskap nasjonalt og regionalt.

6 Alternative modeller for organisering

Organisering kan være et av flere virkemiddel for å oppnå den ønskede utvikling og konsolidering som er skissert. To nivåer av organisering framstår sentralt:

1. Institutt
2. Fakultet

6.1 Ett institutt

Fagmiljøet bør samles til ett institutt. Vi har nevnt behovet for å se det sosialfaglige bidraget til region og tjenester fra UiT samlet og samtidig vist til at tjenestene ikke er veldig opptatt av skillelinjene innenfor det sosialfaglige profesjonsfeltet. Vi har også påpekt at miljøene i dag framstår med relativt liten grad av internt samarbeid. Ut fra behovet for utvikling av forskning, master- og etter- og videreutdanningstilbud samt ph.d.-muligheter, framstår det å samle miljøene til ett institutt også som et egnet virkemiddel. I et samlet institutt vil det sosialfaglige feltet være under én operativ ledelse, de ulike studietilbudene vil kunne koordineres og utvikles slik at også samarbeid dem imellom sikres.

Under en samlet ledelse vil man også ha bedre muligheter for å koordinere samarbeidet med tjenestene ute enn om man opererer med tre institutt.

Et samlet institutt vil også kunne øke muligheten for medarbeidere til å knytte seg til forskningsgrupper som svarer til deres interesser. Også i forhold til internasjonalisering av forskningen, vil man stå sterkere samlet, med utvikling av samarbeidsrelasjoner til utvalgte institusjoner. Det faglige spekteret og den samlede kompetansen på ulike felt vil også øke og veien fram til et sosialfaglig ph.d.-program vil kunne bli kortere. Sosialfagene vil også kunne representeres med en tydelig stemme i den større fakultets- og universitetssammenhengen når de er samlet i ett institutt.

Skulle man velge å føre videre en organisering i forskjellige enheter uten felles ledelse, vil man sannsynligvis kunne beholde en rimelig god rekruttering av studenter samt gjennomstrømning som i dag. På sikt vil det imidlertid kunne bli vanskeligere for fagmiljøet å konkurrere nasjonalt om forskningsprosjekt og søkere med førstestillingskompetanse. Internasjonalt vil man ha små ressurser for å nå opp i konkurranse om prosjekter og bygge nettverk. Dette kan i neste omgang true en god studentrekruttering og vanskeliggjøre forskningsbasert undervisning, samt en økt og mer robust forskning.

En samling til ett institutt møter likevel noen utfordringer. Den første er at fagmiljøene ligger spredt geografisk på tre ulike steder. Utfordringen gjelder både ledelse og samarbeidet innad i enheten. Nå er allerede IBSA spredt på to steder, og vi oppfatter ikke at det ligger et prinsipp til grunn for at hvert av instituttene ved UiT skal være samlokalisert. Tvert imot innebærer UiT som en sammenslåing av flere institusjoner at geografisk spredte miljø/institutt vil være del av organisasjonen. Det vil da være svært viktig at man legger til rette for en slik organisering.

Den andre utfordringen er forskjellen i innretning mellom på den ene side utdanningsmiljøene og på den andre side RKBU som regionalt kunnskapssenter for barn og unge. Dels er senteret finansiert av direktorater og har sitt eget oppdrag fra disse innenfor rammen av et nasjonalt nettverk. Dels er det mer forsknings- og utviklingsorientert med mindre vekt på undervisning enn de andre miljøene. Til sist er RKBU også mer utviklet forskningsmessig og har et tyngre miljø enn de andre. Senteret har på grunn av slike ulikheter ofte en tilknytning direkte til institusjon eller fakultet. Samtidig har UiT i en del tilfeller valgt å plassere senteret innenfor instituttgrenser, og en del av instituttene ved UiT er også store og går godt utover et normalt lederspenn.

Dersom RKBU ikke inkluderes i et samlet institutt, vil den faglige styrken som der er representert i mindre grad komme inn under en felles ledelse. Rett nok vil fakultetet være en slik ledelse, men Det helsevitenskapelige fakultet er stort med mange institutt. Med en inkludering, samtidig som senterstatus og den autonomi som ligger i oppdraget opprettholdes, vil kontakten med utdanningsmiljøene trolig styrkes. Vi tilrår derfor at RKBU inkluderes i et sosialfaglig institutt, men opprettholder senterstatus.

Den tredje utfordringen er ulikhet i tilknytning til beslektede fagfelt som berører organiseringen på fakultetsnivået som vi tar opp i neste avsnitt.

6.2 Fakultetsnivået

Ut fra premisset om samling til ett institutt, har utvalget sett på tilhørighet til fakultet. Vi er klar over at fakultetsorganisering skal opp til behandling og at det forventes endringer i forhold til dagens åtte fakultetsenheter og én midlertidig avdeling.

De to mest aktuelle alternativene er en helsevitenskapelig og en samfunnsvitenskapelig tilknytning for de ulike miljøene. Utfordringen ligger som nevnt i ulikhet i tilknytning. RKBU og Narvik-miljøet er i dag plassert ved Det helsevitenskapelige fakultet. Vernepleie har andre steder i landet gjerne også en slik tilknytning. Både RKBU og vernepleie ved UiT søker eksplisitt å bygge bro mellom sosial- og helsefag. Sosialt arbeid og barnevernspedagogikk har ikke samme tilknytningen til helse, men definerer seg gjerne som del av en bred samfunnsvitenskap, til dels også humaniora, og er andre steder gjerne organisert i samfunnsvitenskapelige fakultet eller avdelinger. Fagspråk, begreper, metoder, tilnærminger og perspektiv er for en stor del de man bruker i samfunnsfagene. Det ligger også en forskjell mellom sosialfagene og helsefagene i at det sosiale arbeidet, selv om det ofte utøves overfor enkeltindividet, likevel ser personen i en helhetlig situasjon med vekt på brukers ressurser og muligheter (styrkeperspektiv). Helsefaglig arbeid er i større grad individuelt rettet og basert på diagnostisk tilnærming, selv om man også her vil finne andre tilnærminger.

På den andre side knytter alle sosialfagene med sin sterke kopling til praksis, an til velferdstjenestene, slik at feltet «helse og sosial» i mange sammenhenger ses under ett. Denne tilknytningen til praksis og tjenester står langt svakere i de andre samfunnsvitenskapene.

Med ett samlet sosialfaglig institutt ved UiT er det ikke gitt hvilken faglig hovedtilknytning som er mest hensiktsmessig, det er med andre ord ikke åpenbart hvilket fakultet instituttet bør ligge under. Uansett hvilken løsning som velges, vil det være viktig at tilknytning og samarbeidsformer sikres i begge retninger.

Utvalget mener at tilknytning til Det helsevitenskapelige fakultet er mest hensiktsmessig i dette tilfellet. For det første er det, som vi har sett, stort behov for å se helse- og sosialfaglige utfordringer i sammenheng, og det vil kreves god evne til tverrfaglig samarbeid i velferdssystemet. UiT prioriterer tverrfaglig forskningssamarbeid. Med en helsefaglig tilknytning vil det ligge til rette for å utvikle en rekke interessante samarbeidsprosjekt der de ulike tilnærmingene kan utfylle og brytes med hverandre. En samlet helse- og sosialfaglig kompetanse er også i samsvar praksisfeltets vektlegging av anvendbar kunnskap og kompetanse omkring oppgaver som skal løses. For det andre er det allerede en tydelig og prioritert kopling mellom sosial- og helsefag ved vernepleie og RKBU. Å flytte disse til HSL-fakultetet, hvor den velferdsmessige orienteringen ikke er spesielt sterk, vil svekke denne koblingen. I tillegg har UiT tidligere valgt å legge psykologi som eget institutt til Det helsevitenskapelige fakultet. Psykologi er en viktig referanse for sosialfagene og har andre steder gjerne sitt eget fakultet (Bergen) eller en plassering i samfunnsvitenskapelig fakultet (Oslo, NTNU). Det vil være konsistent med UiTs tidligere valg for psykologi å knytte sosialfagene til samme fakultet.

Argumentene mot tilknytning til Det helsevitenskapelige fakultet gjelder særlig sosialt arbeid og barnevernspedagogikk (IBSA). Det er en mulighet for at det sosialfaglig feltet og perspektivet ikke blir tydelig nok innen fakultetet. Videre vil sosialfagenes samfunnsvitenskapelige/humanistiske profil

kunne svekkes, eller miste noe av den stimulans det er å være i det større samfunnsvitenskapelige og humanistiske miljøet ved UiT. Vi har nevnt fagspråk, begreper, metoder, tilnærminger og perspektiv som et felles punkt. Dette vil være av betydning for faglig utvikling. For faglig profil, begreper osv. må man samtidig ta i betraktning UiTs plassering av psykologi. Vi vil også anse det som en fordel at praksisfeltet forholder seg til ett organisatorisk miljø i universitetet.

HSL-fakultetet har også relevante forskningsgrupper og fagmiljøer, selv om direkte kopling til velferdslag og -tjenester synes relativt svak (juss med barnerettmiljøet er eget fakultet i dag). De mest relevante miljøene i så måte er Institutt for statsvitenskap, sosiologi og samfunnsplanlegging og Institutt for lærerutdanning og pedagogikk. Sistnevnte har vært en pioner i utvikling av en 5-årig lærerutdanning og kan vise til en positiv utvikling i forskningsaktiviteten etter den forrige fusjonen mellom Høgskolen i Tromsø (lærerutdanning) og UiT (pedagogikk) i 2009. Dette miljøet har også siden fusjonen i 2013 vunnet erfaringer med organisering på to campus (Tromsø og Alta). De samfunnsvitenskapelige fagene ved UiT har også faglige perspektiv som er viktige for sosialfagene (systemperspektiv, organisering, ledelse, flerkulturalitet etc.).

Det er tre forhold som bør sikres for å imøtekomme mulige ulemper ved tilknytning til Det helsevitenskapelige fakultet. For det første tilrår vi å tydeliggjøre det sosialfaglige perspektivet ved fakultetet gjennom å endre navnet til Det helse- og sosialvitenskapelige fakultet. For det andre må samarbeidsformer og arenaer overfor HSL-fakultetet samt Jurfak understøttes. For det tredje bør det legges trykk på å etablere en sosialfaglig ph.d.-utdanning. Dette vil kunne være et samlende prosjekt for de sosialfaglige miljøene.

7 Tilråding

1. Sosialfagene ved UiT bør fortsette å utvikle sin sterke relasjon til tjenester og region, herunder vektlegging av kunnskap om, og praksis overfor, samisk kultur og samfunn.
2. Det bør legges vekt på å styrke utdanningene på master-, etter- og videreutdannings- og ph.d.-nivå.
3. Det bør legges vekt på å utvikle FoU gjennom koordinering av fagmiljø, samarbeid på tvers i UiT, samarbeid med tjenester og rekruttering.
4. Sosialfagene organiseres i ett institutt og tilknyttes Det helsevitenskapelige fakultet. RKBU beholder senterstatus med egen leder som i dag.
5. Navn endres fra Det helsevitenskapelige fakultet til Det helse- og sosialvitenskapelige fakultet.
6. Samarbeidsformer og -arenaer mellom et sosialfaginstitut og humaniora/samfunnsvitenskap/juss understøttes.
7. UiT bør se på muligheten for å etablere en ph.d. i sosialfag.

Vedlegg 1: Mandat for ekspertutvalg; organisering fagmiljøene innen sosialfag ved UiT Norges arktiske universitet

Bakgrunn

UiT Norges arktiske universitet vil fra 1.1.2016 være fusjonert med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik.

Universitetsstyret besluttet i møte 27. oktober 2015 å opprette et ekspertutvalg som skal gi forslag om hvordan forskning og studier på det flerfaglige feltet sosialfag, sosionomutdanning, barnevern og vernepleie kan styrkes ved det fusjonerte universitetet.

Fusjonen medfører at UiT innenfor disse fagfeltene vil ha et av landets største fagmiljøer fordelt på fire campus (Alta, Tromsø, Harstad og Narvik). I tillegg har UiT et betydelig, integrert helsefaglig miljø. UiT ønsker eksternt råd om hvordan utdanning og forskning kan organiseres på best mulig måte slik at miljøet kan fremstå sterkt og tydelig. I det nye universitetet må alle disse utdanningene sees under ett med tanke på en helhetlig profil som gir god sammenheng mellom fagene og arbeidslivet.

Arbeidsgruppe

Det oppnevnes en arbeidsgruppe med følgende sammensetning:

Dag Jenssen, førsteamanuensis Høgskolen i Oslo og Akershus (leder)

Asta M Balto, dosent emerita, Karasjok

Pål Chr. Bergstrøm, direktør Buf etat Nord, Tromsø

Anne Halvorsen, dekan Universitetet i Agder

Lars Uggerhøj, professor, Universitetet i Århus, Danmark

Sekretærer:

Bjarte Toftaker og Ingvar Hauge

Mål

Ekspertutvalget skal basere sitt arbeid på UiT's strategi «Drivkraft i nord» og foreslå hvordan forskning og utdanning innenfor sosialt arbeid, barnevern og vernepleie kan styrkes. Som en del av dette skal forholdet mellom grunnutdanning og forskerutdanning vurderes. Utvalget bør ha hele den helsefaglige, juridiske og samfunnsvitenskapelige porteføljen ved UiT med i sine vurderinger, og vurdere hvordan sosialfagene skal organiseres for å sikre en god samhandling på avtakerfeltet. Utvalget skal videre foreslå hvordan fagene bør utvikles for å være relevant for de aktuelle yrkesgruppene og profesjonene framtidens kandidater skal jobbe i og bidra til å utvikle. Utvalget skal også vurdere hvilke tilgrensede fagområder en kan hente synergier fra andre områder ved universitetet (for eksempel helse, samfunnsfag, juridiske fag). Fagmiljøenes kvalitet og robusthet skal vurderes med utgangspunkt i NOKUTs krav til akkrediterte studier. Videre skal forholdet mellom grunnutdanningene, BA, MA, ph.d., og EVU vurderes samt miljøenes potensial til ekstern finansiering.

Bygger på

Arbeidet skal ta utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets bestilling til UHR i 2013 og UHRs svar gjennom sluttrapport fra Sosialfagprosjektet – Sosialfaglig kompetanse og BSV-Utdanningene. Andre dokumenter som er sentrale vil være rapporten fra NAVs ekspertutvalg, HelseOmsorg21,

Stortingsmelding 13 (2011 -2012) Utdanning for velferd – samspill i praksis og vurderinger av barnevernet i regi av BUFETAT, samt Stortingsmelding 18 (2014-2015) Konsentrasjon for kvalitet.

Prosess

Prosjektplan

Utvalget skal innen 1 februar 2016 legge fram en framdriftsplan for arbeidet.

Kontakt med fagmiljø

Universitetsstyret har nedsatt et utvalg med utelukkende eksterne medlemmer. Utvalget kan ha en dialog med fagmiljøene ved UiT. Universitetsdirektøren vil kunne bistå i arbeidet.

Leveranse

Forslaget leveres universitetsdirektøren innen 1. juni 2016.

Høring

Forslag til organisering av de sosialfaglige miljøene vil bli sendt på høring i berørte fagmiljø, studentparlamentet og tjenestemannsorganisasjonene.

Møter

Representant for universitetsdirektøren innkalles til møtene og møter med tale- og forslagsrett.

Vedlegg 2: Fagmiljøenes egne beskrivelser av faglig ståsted/profil

Institutt for barnevern og sosial arbeid

Består av fagmiljø i Alta (sosialt arbeid og barnevern) og Harstad (barnevern). Begge har i vel 30 år tilbudt sosialfaglige utdanninger og er fra 1. januar 2016 samlet i ett institutt. I tillegg til stedlige studier har man tilbudt en rekke desentrale studier i Tromsø, Finnsnes, Vadsø og Kirkenes. Fra 2015 har instituttet tilbudt et mastergradsstudium i sosialt arbeid. Fagmiljøet er jevnlig i kontakt med avtakerne gjennom den obligatoriske praksisutplasseringen i løpet av studiet. Det etableres da kontakt mellom en fagansatt og en ansatt ved praksisstedet, og stort sett alle praksissteder avlegges besøk av en fagansatt ved UiT i løpet av praksisperioden.

Viktig er dessuten fagmiljøets kontakt med arbeidslivet gjennom forsknings- og utviklingsarbeid. Her ses at fagmiljøet utvikler også samfunnet rundt seg. Blant annet kan nevnes at Utekontakttjenesten i Alta som i åtte år ble drevet som et praksisutplasseringsprosjekt ved Høgskolen i Finnmark/Universitetet i Tromsø før det våren 2015 ble ansatt to utekontakter i Alta kommune. Utekontaktene arbeider under veiledning fra en av våre ansatte, samt at det er studenter som er ute i praksis som utekontakter. Tilsvarende har NAV et ønske om skjønnsvurdering og juridisk kompetanse og der har en av våre ansatte et samarbeid om dette med Høgskolen i Oslo og Akershus.

Fagmiljøet er involvert på flere måter i samarbeid og utvikling av avtakerfeltet, blant annet:

I en toårsperiode utført evaluering og oppfølging av et prosjekt som rettet seg mot rus og psykiatri. Erfaringene herfra gir forståelse og kunnskaper som kan tas med i utvikling av aktivitetsfag i sosialarbeiderutdanningen.

Utdanningstilbudet «Dyreassistert miljøterapi» ble kjørt som etter- og videreutdanningstilbud høsten 2015, med 40 avlagte eksamener. Nettverket som fagmiljøet har etablert i forbindelse med denne utdanningstilbudet, skal brukes til utvikling av aktivitetsfag framover.

Fagmiljøet har et prosjekt som omhandler musikk som metode i arbeid med barn/unge og identitet. Det vektlegges at musikk som kommunikasjon i samhandling har vist seg å fungere på tvers av kulturer /identiteter språk eller rus.

Fagmiljøet har et forprosjekt innen viddemekling som er et offentlig innovasjonsprosjekt der en samarbeider og gir råd til meklerne i konfliktrådene som er underlagt Justisdepartementet. I løpet av forprosjektet er det innhentet kontaktpersoner og informanter. Bakgrunnen for forprosjektet er at konfliktrådene ser problematikk mot samiske områder, og erfaringene fra forprosjekt/prosjekt vil bli brukt i forbindelse med undervisningen i konflikthåndtering.

Fagmiljøet tilbyr fagutvikling og veiledning til barneverntjenestene i Vest Finnmark.

Utvikling av Universitets-Nav, en partnerskapsavtale mellom UiT og NAV regionene i Troms og Finnmark. Prosjektet er i startfasen og skal gi kunnskap om forskning, utdanning og kompetansedeling for partnerne, herunder praksisfeltet. En fjerdedel av de ansatte som underviser i barnevern og sosialt arbeid har NAV-relaterte forskningsprosjekt. Resultater som er framkommet gjennom evaluering av NAV-systemet er tatt inn i undervisning og forskning. Fagmiljøet forsker blant annet på NAV som hjelpeapparat og kvinner som opplever vold i nære relasjoner, og på barrierer for reindriftsutøvere i møte med NAV.

Spesielt for UiT er at vi dekker et særskilt behov for en utdanning som gir god kompetanse for å jobbe i nordsamiske områder. Flere av våre fagansatte har sine forskningsprosjekter relatert til samiske samfunnsaktører. En dosent og en førstelektor har samisk sosialt arbeid som sine spesialfelt.

Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Nord: psykisk helse og barnevern (RKBU Nord)

RKBU Nord mottar øremerkede tilskudd fra Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og har til oppgave å utvikle, kvalitetssikre og forvalte vitenskapelig, praksisnær og tverrfaglig kunnskap og kompetanse innen arbeid med barn og unges psykiske helse og barnevern. RKBU Nord har fem primæroppgaver; tjenestestøtte, forskning, utdanning, formidling/informasjon og brukermedvirkning. Disse forstås som fem virkemidler for å oppnå det overordnede målet om å være en tjeneste for tjenestene og gjennom dette understøtte systematisk kvalitetsforbedring i integrerte helse- og velferdstilbud, inkludert blant annet kommunale helsetjenester, spesialist helsetjenester, kommunalt og statlig barnevern, skole og barnehage, samt samhandling mellom tjenester. Det mest framtrædende trekket ved vår faglige profil er en tydelig integrering av helse- og sosialfaglig kompetanse for å møte de behov for endringer i helse- og sosialfaglig utdanning, forskning og utviklingsarbeid som må til for et fortsatt bærekraftig velferdssamfunn .

Alle typer aktiviteter til RKBU Nord, vurderes ut fra kriteriet om at de støtter tjenestene på en god måte. Tjenestene støttes direkte når spesielle behov oppstår eller mer overordnet ved å bidra i kvalitetssikring og langsiktig kompetanseoppbygging. I dialog med tjenestene utvikles gode forskningsprosjekter, kurs og studieemner, som er basert på et regionalt tilpasset behov. Vi har en tydelig praksisrelevant profil og er med på å skape oppmerksomhet om barns psykisk helse, barnevern og oppvekstvilkår. I all vår aktivitet innen tjenestestøtte, forskning, utvikling og formidling etterstreber vi konkret involvering av brukerne og en reell integrering av de helse- og sosialfaglige perspektivene. RKBU Nord samarbeider tett med de andre RKBU/RBUP-ene. Vi har også et særlig fokus på samarbeid med RVTS, KoRrus og en rekke andre regionale aktører, f.eks. Bufetat, Fylkesmennene og Nord Universitetet.

Avdeling for Vernepleie, Harstad

Avdelingen består av vernepleierutdanning, ulike etter- og videreutdanninger samt masterprogrammet «Funksjonshemming og deltagelse». Fagmiljøet i avdelingen er bredt sammensatt og ivaretar ulike faglige perspektiver. Avdelingen skal være en spydspiss når det gjelder å formidle og utvikle kunnskap om personer og grupper i sårbare posisjoner knyttet til områdene funksjonshemming, velferd, migrasjon og inkludering i en nordnorsk kontekst.

Vernepleierutdanningen er en helse- og sosialfaglig utdanning, og en vernepleier får etter endt utdanning offentlig autorisasjon som helsepersonell. Koblingen mellom helse- og sosialfag gjør at en vernepleier kan utøve (re-) habilitering og miljøarbeid i samhandling med ulike brukergrupper og på ulike arenaer.

En vernepleier har et helhetlig perspektiv på helse og forstår opplevd helse og livskvalitet som et samspill mellom individ og miljø i et livsløpsperspektiv. Folkehelseperspektivet er sentralt i yrkesfunksjonen, samt at de helsefaglige emnene bidrar til kunnskap om og forståelse av ulike typer funksjonsnedsettelse, som legges til grunn i utøvelsen av vernepleie.

Den faglige profilen til vernepleierutdanningen v/ UiT er nettopp kombinasjonen av ulike fag, men med noen fremtrædende trekk: Både i undervisning og forskning vektlegges forståelse av hvordan funksjonsnedsettelse kan påvirke enkeltpersoners og gruppers velferd, bl.a. knyttet til deltagelse og inkludering, men også hvordan utfordringer kan motvirkes gjennom ulike former for tilrettelegging og tiltak. Personer med utviklingshemming er sentralt i undervisning og forskning, og mange vernepleiere jobber med denne brukergruppen.

Vedlegg 3: Statistikk fra Folkehelseinstituttet – Finnmark og Troms i forhold til landet som helhet.

Andel med fullført videregående og høyere utdanning (2014):

Finnmark: 75,1

Troms: 80,6

Landet: 82,2

Andel av befolkning med lav inntekt (under 60% av medianinntekt) (2014):

Finnmark: 9,3

Troms: 9,4

Landet: 10,5 (forklaringen er vel at storbyene og særlig Oslo, har en høyere andel innvandrere)

Frafall i videregående utdanning (2014):

Finnmark: 34,0

Troms: 29,4

Landet: 23,5

Brutto inntekt (2014):

Finnmark: 376'

Troms: 392'

Landet: 421'

Andel på uføretrygd i alderen 45-67 (2014):

Finnmark: 27,5

Troms: 26,8

Landet: 22,7

(Svært små ulikheter i aldersgruppen 17-24 år: varierer mellom 3,8 og 4,2. Verken Troms eller Finnmark utmerker seg her)

Sykefravær (2014):

Finnmark: 8,0

Troms: 7,6

Landet: 6,4

Trivselsandel blant 10 klassinger (2014):

Finnmark: 78,2

Troms: 82,8

Landet: 85,4

Andel barn av eneforsørgere (2014):

Finnmark: 20,1

Troms: 17,5

Landet: 14,9

Andel meldinger til barnevernet pr. 1000 barn (2014):

Finnmark: 51,3

Troms: 40,4

Landet: 36,3

Vedlegg 4: Faktaark med statistikk fra DBH om instituttene

Alders- og kompetanseprofil pr 2015							
RKBU							
	25-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-69
	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk
Forsker	1	1					
Forsker				1			
Førsteamanuensis		1	2,8	6	0,2	1	
Førstelektor			1	1			1
Høgskolelærer					1	2	
Postdoktor			1				
Professor					1		2
Professor II							0,2
Stipendiat	4			2			
Universitetslektor			1	1			0,4
Sum	2	2	5,8	11	2,2	3	3,6
IBSA							
Stillingsbenevnelse	2015						
	25-34	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69
	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk
Dosent					1		
Førsteamanuensis		1		2,2	1	1	
Førstelektor				1	2	1	2
Høgskolelærer				0,6		1	
Stipendiat			1				
Universitetslektor		1,5	3	1	2	1	1
Sum	0	2,5	4	4,8	6	4	3
Harstad før fusjon							
	25-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-70
	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk	Årsverk
Førsteamanuensis		1,2	0,2	1,2	1,2	2	2,3
Førstelektor				1	1	1	5
Høgskolelektor	2	3,25	2	3,8	5,8	6,8	10,6
Høgskolelærer		4,5	3	2	1,6		1
Professor			0,5				
Professor II						0,2	0,2
Stipendiat	1		2	1			
Stipendiat						1	1
Studieleder				0,7			
Sum	2	8,95	7,7	9,7	9,6	11	20,1

REKRUTTERING STUDENTER

		1. pri søkere				
Alta	Studiepl.	2012	2013	2014	2015	2016
Sosialt arbeid Alta	30	36	32	52	44	62
Sosial arbeid desent.	30	105	Ikke utlyst	121	Ikke utlyst	160

Barnevern Alta	30	30	40	32	44	37
Barnevern desentr.	30	64	Ikke utlyst	23	Ikke utlyst	108
Master sosialt arbeid	20	Ikke utlyst	Ikke utlyst	Ikke utlyst	23 h.t/ 44 d.t	Ikke utlyst
Harstad						
Barnevern Harstad	50	60	56	51	43	58
Barnevern desentr.	50	Ikke utlyst	56	Ikke utlyst	124	Se Alta
Vernepleie Harstad	50	41	49	60	87	80
Vernepleie desentr.	50	62	177 (to kull)	ikke utlyst	ikke utlyst	80
Master vernepleie	20	Ikke utlyst	Ikke utlyst	37	31	15
RKBU master*	20	Ikke utlyst	141	78	44 + 40 delt.	78 totalt

* Tilbys i samarbeid med Harstad og Alta fra 2013

GJENNOMSTRØMMING STUDENTER

	2011	2012	2013	2014	2015	
Sosialt arbeid Alta	14	56	27	61	67	Inkl. desent.
Barnevern Alta	40	35	43	29	28	Inkl. desent.
Barnevern Harstad	74	37	79	31	73	Inkl. desent.
Vernepleie Harstad	60	44	54	35	58	Inkl. desent.

SØKERE FAGSTILLINGER FRA 1/1-2015

	Stillinger	Søkere tot.	Merknad			
RKBU	5	Fra 6 til 11	I tillegg 1 lederstill og 6 adm.			
IBSA Alta	2	Fra 1 til 6	1 fagl (psyk.) og 1 stip + 1 fagl st med frist 18/5			
IBSA Harstad	3	Fra 6 til 12	2 fagl still og 1 stip.			
Vernepleie	3	Fra 5 til 15				